

Algemene Ledenvergadering Vereniging KITLV 2023

UBL Vossius zaal

16 juni 2023: 15:00 – 16:00

Aanwezig: Els Bogaerts (Bibliotheekcommissie), Tom Hoogervorst (Bibliotheekcommissie), Trinette Zevevic, Gerard Telkamp, Diana Suhardiman (Dir. Instituut KITLV), Dennis Bus (UBL), Doris Jedamski (UBL), Monique Zwetsloot, Li Ven, Anton Ploeg, Marek Avé, Maarten Manse (Kascommissie), Alicia Schrikker (Voorzitter), Ine Goedegebuur (Peningmeester), Sikko Visscher (Secretaris en verslag)

Afwezig met bericht: Gert Oostindie, Susan Legêne

1. Opening

De voorzitter opent de vergadering. Er zijn enkele toevoegingen aan de agenda:

- Dennis Bus zal namens de UBL enkele mededelingen doen na de Bibliotheek Commissie.
- Op verzoek van de de secretaris van het bestuur wordt het punt “herbenoeming voorzitter” toegevoegd aan de agenda onder punt 3.

Op verzoek van de voorzitter wordt er een korte voorstelronde gedaan.

2. Concept notulen ALV 2022 (bijlage)

Er zijn enkele aanvullingen en correcties met betrekking tot de notulen van de ALV van 2022.

p. 2 Els Bogaerts merkt op dat “Bahasa” moet worden vervangen door “Bahasa Indonesia” of “Indonesisch”.

p.2 Els Bogaerts meldt dat ze de daar benoemde werkzaamheden niet vrijwillig zal uitvoeren.

p. 3. Gerard Telkamp vraagt wat een “scoping onderzoek” is. Na uitleg wordt voorgesteld om het te vervangen door “terreinverkenning”.

p. 5. Op verzoek van Gerard Telkamp wordt achter Deakin en Murdoch, “Australië” toegevoegd.

P. 5. Gerard Telkamp vindt de passage over het herschrijfadvis en de procedure daarna onduidelijk. De voormalig managing editor legt uit dat hier wordt bedoeld dat voor de normale peer review procedure op beslissing van de redactie een herschrijfadvis kan worden gegeven als de kwaliteit van het manuscript niet toereikend is. Na herindiening wordt dan een nieuwe afweging gemaakt of het manuscript de peer review procedure in mag. Herschrijven is dus geen garantie tot toegang tot de peer review procedure. De passage in de notulen zal worden aangepast.

3. Nieuws van de voorzitter en het bestuur, Alicia Schrikker

We zijn gelukkig vanuit de Coronatijd weer terug naar normaal. Vorig jaar was het nog noodzakelijk om de ALV hybride te organiseren, nu is het weer geheel fysiek.

Afgelopen oktober is een mooie publieksmiddag georganiseerd waarin wetenschap, activisme en cultuur werden samengebracht onder de titel: *Revolt! Degrowth! Decolonize! Global Climate*

Agendas, Local Struggles. De bijeenkomst werd gehouden in Museum Volkenkunde te Leiden en was ook via livestream te volgen en later als opname terug te kijken. Het programma werd samengesteld door Mikki Stelder.

Onze volgende publieksmiddag staat gepland voor november 2023 onder de werktitel: *Slavernijverleden en onvrije arbeid, toen en nu*. Als programmeur zal bestuurslid Yvette Kopijn fungeren. De vragen die haar daarbij leiden zijn: Hoe gaan we met slavernijverleden en onvrije arbeid om, kijkend naar toen, maar ook naar nu? Hoe zit het met de connectie tussen slavernijverleden, onvrije arbeid en kapitalisme en ecologie? Hoe kunnen we de weg naar heling vinden en bewandelen? Tot dat laatste zullen we een poging doen in de actieve, fysieke component van het programma waarin we dans zullen ervaren als vorm van heling.

In het jaar 2022-2023 liepen de subsidieaanvragen bij de verschillende fondsen onder de Vereniging goed. Een overzicht van het jaar 2022 is te vinden in het jaarverslag. Terwijl de meeste toekenningen zijn gegaan naar boekpublicaties in de vorm van vertaal- en redacitekosten, publicatiekosten en *Open Access* vergoedingen, is het bestuur verheugd dat er ook weer wordt aangevraagd voor activiteiten. Ook voor het Dr. Silvia W. De Groot Fonds en het Philippus Cortis Fonds zijn er weer rondes met mooie toekenningen geweest.

Het bestuur heeft besloten tot een reflectie op de vraag: Wie bereiken we met onze fondsen en activiteiten? Het doel van de reflectie is om een breder, meer divers publiek aan te spreken in de toekomst.

Recent is Clara van Groenendaal overleden. Een mooi en persoonlijk *in memoriam* van Willem van der Molen staat nu op de website.

De secretaris neemt het woord voor het toegevoegde agendapunt. Het bestuur is blij dat Alicia Schrikker heeft aangegeven graag nog een tweede termijn voorzitter te zijn van de Vereniging KITLV. Hierbij wordt aan de ALV voorgelegd om met haar verlenging akkoord te gaan. Na een korte toelichting op de procedure wordt dit voorstel unaniem aangenomen.

Het bestuur is voornemens om, in samenwerking met het Instituut en de Universiteit Leiden de Indonesië cursus nieuw leven in te blazen. Er wordt nu aan gewerkt en hopelijk zal de cursus voor het eerst kunnen draaien in het eerste semester 2024/25. In de volgende ALV zullen we een update geven. Verbindend boek: Helwig en Tagliacozzo, *The Indonesia reader. History culture politics.*

4. Jaarverslag instituut & Vereniging 2022 (bijlage)

Er is weer een prachtig, digitaal jaarverslag verschenen van het Instituut waarin zoals gebruikelijk ook de activiteiten van de Vereniging KITLV een plaats hebben.

Diana Suhardiman, directeur KITLV, licht enkele, voor het Instituut KITLV in het oog springende zaken toe.

Op het gebied van onderzoek is het grote ODGOI (Onafhankelijkheid, dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië, 1945-1950) onderzoek samen met het NIOD en het NIMH alsmede vele Indonesische partners goed afgerond. Het proces van publicaties en vertalingen gaat nog door. Er zal in het najaar naar aanleiding van het uitkomen van Indonesische vertalingen nog een activiteit door en bij UGM, Yogyakarta worden georganiseerd.

In het afgelopen jaar is er door KITLV medewerkers onderzoek gedaan naar het slavernijverleden van de steden Den Haag (publicatie gereed), Haarlem en Tilburg en is ook een studie naar de rol van de Staat der Nederlanden op dit gebied uitgevoerd en het boek erover recent verschenen.

Esther Captain neemt deel in een groot Europees onderzoek naar Diversiteit en identiteit in de EU dat in 2022 van start is gegaan.

In 2022 is ook het door NWO gefinancierde programma "Island(er)s at the Helm" van start gegaan. Daarnaast is ook gewerkt aan het onderwerp "Governance of Marine Protected Areas in times of Climate Change" dat mariene natuurbeschermingsprojecten in Indonesië en Caribisch Nederland in vergelijkend perspectief bekijkt.

Er zijn in het afgelopen jaar vier promotietrajecten succesvol verdedigd en ook weer vier nieuwe projecten begonnen.

Gerard Telkamp vraagt of het mogelijk is om het jaarverslag ook in pdf vorm beschikbaar te maken. De vraag is al voorgelegd aan het secretariaat van het Instituut.

Anton Ploeg stelt een vraag over wat de collectie nu eigenlijk omvat en of daaronder ook de schilderijen en objecten vallen. Voorts vraagt hij wie daarvoor de zorg draagt.

De voorzitter legt uit dat de gehele collectie in 2014 in beheer is gekomen van de UBL. De Vereniging is nog wel formeel eigenaar maar de UBL heeft de zorg voor de collectie. Die bestaat inderdaad uit meer dan boeken en manuscripten. Ook schilderijen en objecten maken er deel van uit. Enkele jaren geleden werd duidelijk dat vooral een deel van de schilderijen die op het instituut hingen, te waardevol en kwetsbaar waren om op die plek te blijven. Eerst is overwogen om de stukken, al dan niet in bruikleen, te schenken aan musea. Maar na reflectie heeft het bestuur besloten dat het bij elkaar blijven van de collectie uit historisch oogpunt en ook met het oog op herkomstonderzoek, te prefereren valt. In overleg met de UBL is daarna een groot deel, en sowieso alle waardevolle en kwetsbare stukken, overgebracht naar het depot van de UBL. De stukken zijn vindbaar in de digitale catalogus en kunnen, na afspraak, worden opgevraagd voor bezichtiging en studie.

5. Verslag Bibliotheekcommissie door Tom Hoogervorst

- We begonnen zeven jaar geleden als een vraagbaak en adviesorgaan over het beheer van de KITLV-collectie. Die functie vervullen ze nog steeds, maar over de jaren bestrijken onze activiteiten steeds meer het vlak van nationale en internationale samenwerking met verschillende organisaties die net als ons een warm hart toedragen aan het KITLV-materiaal. We krijgen veruit de meeste aanvragen over Javaans- en Maleis taalig materiaal.
- De UB hebben we geadviseerd over een "Javaanse plank" in de Asian Library, waar studenten de belangrijkste naslagwerken over het Javaanse in één locatie kunnen raadplegen. Het Javaans wordt na 15 jaar weer gedoceerd in Leiden. Daarnaast is er genoeg archiefmateriaal voorhanden. In samenwerking met de UB hebben we dit jaar binnen de muren van dit gebouw ondergebracht: het onderzoeksarchief van Dr. Victoria Clara van Groenendael en de Pararatoncollectie van Hans Ras. Daarnaast wordt gewerkt aan het beter in kaart brengen en uiteindelijk beschikbaar maken van de microfilms van Yogyakartaanse en Surakartaanse handschriften. Het uiteindelijke doel is om alles in te voeren in de UB-catalogus. Het gaat om een groot aantal dozen met microfilms waarvan de inhoud niet bekend is.
- Met het Nationaal Archief is afgesproken om een adviserende functie te vervullen binnen hun initiatief om tekstherkenningssoftware te ontwikkelen voor Javaanse en Maleise handschriften. Het uiteindelijke doel is om ook dit materiaal beter toegankelijk te maken. We

hopen er mettertijd dus achter te komen of Kunstmatige Intelligentie intelligent genoeg is om Javaanse handschriften te lezen. Een betere uitwisseling van gedeeld erfgoed zal ook de relatie tussen Nederlandse en Indonesische gebruikers van de KITLV-collectie en vele soortgelijke collecties wereldwijd ten goede komen.

- Er zijn meerdere vragen binnengekomen over Chinees-Indonesisch erfgoed. Eén van de dingen waar we over hebben nagedacht is hoe de Chinees-Indonesische kranten, boeken, en overig materiaal wat zich in de UB bevindt – en grotendeels tot de KITLV-collectie behoort – sneller kan worden gevonden door bijvoorbeeld studenten of onafhankelijke onderzoekers. Het Chinese-Indonesian Heritage Centre heeft hierbij te midden van vele andere activiteiten het initiatief genomen. We kregen ook een vraag naar de locatie van het archief van Peter Oey, wat bestaat uit uniek materiaal over religie en theosofie. Na enig zoeken bleek dat in Singapore te liggen bij het Asian Civilizations Museum, waar het momenteel wordt ontsloten.
- De geplande conferentie over Indonesische archieven en innovatieve methoden om daar onderzoek naar te doen had dit semester moeten plaatsvinden in samenwerking met Marieke Bloembergen en haar project *Unpacking the Asian Library*. We hebben besloten dit uit te stellen omdat het voor iedereen een buitengewoon druk semester blijkt te zijn en omdat een deel van het relevante materiaal pas dit najaar beschikbaar wordt gemaakt. Die ontwikkeling willen we meenemen in de geplande activiteit.

Nieuws van de UB door Dennis Bus ook namens Marije Plomp

De onderstaande acties met betrekking tot de KITLV-collectie zijn het afgelopen jaar uitgevoerd:

- De vindbaarheid van archiefstukken uit de KITLV-collectie is sinds enkele maanden aanzienlijk verbeterd door de ingebruikname van een nieuw zoekinstrument: de Collection Guide Portal. Alle 332 KITLV-collectie inventarissen zijn opgenomen in dit Portal. Hierdoor zijn de teksten van alle inventarissen volledig doorzoekbaar. In de toekomst zal men in dit portal ook de stukken aan kunnen vragen. De URL is <https://collectionguides.universiteitleiden.nl/>
- Al enige tijd loopt er een project om de opslag en beschikbaarstelling van scans van de digitale collecties van het KITLV te optimaliseren. Naar aanleiding van dit project heeft UBL besloten om gebruik te gaan maken van Alma Digital, een nieuw digitaal platform voor het beschikbaar stellen van digitale documenten. Dit jaar is de eerste batch PDF's van Indonesische grijze literatuur in Alma Digital geplaatst en voor de gebruikers toegankelijk gemaakt.
- Het restauratieteam heeft steekproefsgewijs een onderzoek uitgevoerd naar de conditie van de materialen in de moderne collectie van het KITLV. UBL wil de gebruikersschade herstellen en kwetsbare materialen verstevigen of in op maat gemaakte dozen plaatsen. Echter, omdat het gaat om een zeer grote collectie zal UBL moeten kijken hoe een dergelijk project kan worden opgezet. Mogelijk zal er extra financiering voor moeten worden gezocht.
- UBL heeft een assistent aan genomen die het omvangrijke archief gaat ontsluiten van het International NGO Forum on Indonesian Development.
- De UBL heeft voor 2023 als thema-jaar de Cariben. Dit houdt in dat de UBL extra aandacht geeft aan de Caribische collectie om de diversiteit en rijkdom daarvan onder de aandacht te brengen. Zo wordt er in november 2023 in samenwerking met de Museum De Lakenhal een tentoonstelling georganiseerd met als onderwerp de Surinaamse Studenten Unie te Leiden en hun rol in de herwaardering van het werk van Anton de Kom. Daarnaast verschijnen er

verschillende podcasts, video afleveringen en leeslijsten en worden er lezingen georganiseerd. Deze evenementen worden kenbaar gemaakt via de website van de UBL

6. Financieel jaarverslag Vereniging 2022 (bijlage), toelichting door de penningmeester, Ine Goedegebuur

Het afgelopen jaar was een zeer bewogen beleggingsjaar. Op de jaarrekening staat een imposant verlies. Vooral spijtig voor het Philippus Corts Fonds (PCF). Ondanks deze tegenvaller hoeven de activiteiten niet bijgesteld te worden. Er is in 2023 ook al weer aardig wat terrein terug gewonnen, maar de markt is volatiel. Er is overleg geweest met de Rabobank die onze portfolio beheerd. Dat proces verloopt goed t.o.v. de benchmarks en er is vet op de botten.

Anton Ploeg vraagt of het geplande inkomen uit vermogen van 5% realistisch is. De penningmeester kan dat beamen. Als je kijkt over meerdere jaren halen we dat rendement. Voor de volgende ALV zal ze een langjarige analyse van de beleggings- en uitputtingstendens voorbereiden. We hebben deze opbrengst uit vermogen nodig om de uitgaven te financieren zonder in te teren op het vermogen zelf. Met deze in 2001 ingevoerde strategie kunnen we nog lang actief blijven.

7. Verslag van Kascommissie

Maarten Manse neemt als lid van de Kascommissie, ook namens Gerhard Kok, het woord. De Kascommissie heeft het verslag gelezen en besproken en alle bijbehorende documentatie bekeken. De Kascommissie is van mening dat het verslag een getrouw beeld geeft van de financiële activiteiten van de Vereniging KITLV in het jaar 2022.

De Kascommissie adviseert de Algemene Ledenvergadering om het verslag goed te keuren en het bestuur decharge te verlenen. Dit advies wordt unaniem overgenomen door de ALV

Het bestuur gaat op zoek naar nieuwe leden voor de Kascommissie aangezien Gerhard Kok na jaren van goede diensten en onder dankzegging van het bestuur de commissie zal verlaten. Maarten Manse zal dit op de volgende ALV doen maar is bereid in het komende jaar twee nieuwe leden in te werken.

8. Voorstel onderzoek naar herkomst en verwerving eigen collectie (bijlage)

Het stuk geschreven door Marieke Bloembergen en Alicia Schrikker wordt door laatstgenoemde kort geïntroduceerd. We weten best veel over de collectie maar er is veel minder bekend over de vraag: hoe werd het materiaal verzameld? De Vereniging wil graag, als formeel eigenaar van de collectie, en zich bewust van de fundamenteel koloniale oorsprong van de collectie antwoorden zoeken op die vraag. Hoe kunnen we de collectie beter begrijpen, gebruiken, interpreteren? Zijn alle items wel op hun plek hier? Kunnen we het beter, digitaal, toegankelijk maken?

Gezien al die vragen concentreert het voorstel zich op twee invalshoeken: Herkomst en kennisvormingspraktijk. Het voorstel behelst twee postdocs, beide in deeltijd voor anderhalf jaar aan te stellen. Er is al overleg geweest met de UBL, die graag bij wijze van pilot wil meedoen omdat ze zelf ook andere collecties hebben waarvoor deze vragen en de te ontwikkelen methodologie, relevant zijn. De bijdrage van de UBL zal bestaan uit het beschikbaar stellen van Doris Jedamski en Marije Plomp voor een deel van hun werktijd. Ook om methode te ontwikkelen en voortrekkersrol te vervullen.

Het bestuur van de Vereniging legt dit voorstel aan de ALV voor omdat het een duidelijke afwijking is van ons normale patroon van activiteiten en ook een groter project is met significant groter budget.

Maarten Manse: Dit project is zeker belangrijk vanuit het oogpunt van de rol die Instituut en Vereniging spelen in onderzoek naar het koloniale en slavernijverleden van anderen (steden, staat en koningshuis). Eigenlijk is het daarom heel logisch om een dergelijk project zelf uit te voeren. Hij is benieuwd naar de concrete uitkomsten die worden verwacht.

De voorzitter antwoordt dat de uitkomsten zullen zijn, een rapport over hetgeen gevonden wordt via de steekproeven en de diepere case studies, een uitwerking van een werkwijze, en tenslotte de publicaties van de betrokken Postdocs.

Els Bogaerts: Dit is een heel goed idee! Het zou goed zijn om ook externe partijen erbij te betrekken teneinde, de schijn van, vooringenomenheid te voorkomen. Ze vraagt zich daarnaast af of het ook mogelijk zou zijn om elders aanvullende aanvragen te doen voor financiële ondersteuning.

De voorzitter antwoordt dat het plan voorziet in een adviesraad met daarin ook externe partijen. Het idee is om eerst zelf onderzoek te doen en bij vervolprojecten is het zeker de bedoeling om subsidies aan te vragen.

Gerard Telkamp: Zou het een idee zijn om ook de collectie van het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) erbij te betrekken? Dat zou aanpalend kunnen zijn, waarbij de KIT collectie deels commercieel was ingegeven terwijl de KITLV collectie meer academisch van aard was. Komen er ook aanbevelingen in het rapport, en zo ja, wordt daarbij rekening gehouden met de status en omstandigheden van schenkingen in het verleden.

De voorzitter antwoordt dat het laatste punt zeker interessant is en noodzakelijk om te naar kijken. De intentie is echter zeker niet om de collectie te ontmantelen maar juist om beter te begrijpen en voorbereid in het publieke en academische debat te kunnen treden. De aanbevelingen zullen vooral onderzoekstechnisch van aard zijn en minder beleidsaanbevelingen.

Kijken naar de KIT collectie is zeker interessant. Maar laten we beginnen met onze eigen collectie en later kijken of we kunnen uitbreiden.

Anton Ploeg: Hoe zal de selectie van deelcollecties of stukken plaatsvinden?

De voorzitter antwoordt dat we daar bij goedkeuring van het voorstel naar gaan kijken. Er zal zeker sprake moeten zijn van een diversiteit in moment van collectie en aard van de stukken. In het rapport zal een argumentatie voor de steekproef moeten worden gegeven.

Anton Ploeg: Ik kan me voorstellen dat we in de beginperiode van de Vereniging in feite een informatieverzamelaar waren.

De voorzitter antwoordt dat het juist ook in die tijd interessant en belangrijk is om te begrijpen waarom en hoe werkte.

Anton Ploeg: Het archief van het KITLV zelf zou een beginpunt kunnen zijn.

De voorzitter antwoordt dat dat zeker zo is en dat dit archief nog grotendeels in de kelder van de Reuvensplaats staat.

Doris Jedamski brengt in dat er ook hele positieve uitwerkingen zijn van het proces van verzamelen. Taal, verhalen en tradities zijn vastgelegd op papier en soms ook audio-visueel en kunnen nu een link zijn om het verleden te herleren voor onderzoek maar ook voor de betreffende groepen zelf.

De voorzitter spreekt de hoop uit dat we door andere vragen te stellen de collectie ook weer op andere manieren zullen leren kennen.

De voorzitter vraagt de vergadering om haar oordeel over het voorstel.

Het plan wordt door de ALV unaniem goedgekeurd.

Suggesties voor deelcollecties die interessant zouden kunnen zijn voor een *case study* en inzichten over mogelijke invalshoeken om tot een gevarieerd maar representatief beeld te komen zijn heel welkom.

9. Rondvraag

Gerard Telkamp brengt onder de aandacht dat het citaat van Nobelprijswinnaar Derek Walcott op het huidige gebouw van het Instituut niet meer goed leesbaar is. Hij vindt dit schaamtevol en hoopt dat het mogelijk is om de tekst toch nog te herstellen, ondanks dat het Instituut volgend jaar zal verhuizen.

De voorzitter sluit de vergadering en nodigt iedereen uit om de oversteek naar het Instituut te maken voor de feestelijke presentatie van het kunstwerk van Theo Frids Hutabarat naar aanleiding van de opdracht van Atelier KITLV waaraan de Vereniging ook heeft bijgedragen.